

Harjavallan kaupunki
Keskustie 5b
29200 Harjavalta
jari.prehti@harjavalta.fi
kirjaamo@harjavalta.fi

Viite Lausuntopyyntö 19.12.2024

Aihe Harjavalta, Torttila, Datakeskuksen asemakaava, OAS

Harjavallan kaupunki on pyytänyt Satakunnan Museon lausuntoa datakeskuksen asemakaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta. Asemakaavan tavoitteena on mahdollistaa Datakeskuksen ja sen vaatimien toimintojen sijoittaminen Torttilaan Sievarin teollisuusalueelle. Kaava-alue sijaitsee Harjavallan keskustasta noin kaksi kilometriä länteen. Pääosin maa- ja metsätalousalueena olevaa kaava-aluetta rajaa idässä valtatie 2. Eteläosan halki kulkee Hiittenkiukaantie ja koillis- kaakko suuntaisesti Harjavalta–Euran paperi 110 kV voimajohtolinja. Luoteispuolelle sijoittuu Lammaistensuo. Kaava-alueen pinta-ala on noin 94 hehtaaria.

Suunnittelualueella ei ole voimassa olevia asemakaavoja. Alue on yleiskaavoitettu, ja suunnittelualueella on voimassa Yritysalueiden osayleiskaava (2024). Voimassa olevassa osayleiskaavassa suunnittelualue on pääosin osoitettu teollisuus- ja varastoalueena, jolle saa sijoittaa merkittävän, vaarallisia kemikaaleja valmistavan tai varastoivan laitoksen (T/kem). Määräysten mukaan alueelle saadaan sijoittaa toimintaa, jota koskee EU-direktiivi vaarallisten aineiden aiheuttamien suuronnettomuuksien torjunnasta. Kaava-alueen länsiosassa on teollisuus- ja varastoaluetta (T).

Satakunnan maakuntakaavassa, tai vaihemaakuntakaavassa 2 suunnittelualueelle ei sijoitu maakunnallisesti tai valtakunnallisesti merkittäviä kulttuuriympäristöalueita. Suunnittelualueen länsipuolelle sijoittuu maakunnallisesti merkittävä maisema-alue, Leistolän aukean viljelymaisema.

Lammaistenlahti oli jo keskiajalla merkittävä markkinapaikka, jolla kaupattiin pääasiassa Kokemäenjoesta pyydettyä lohta ja siikaa. Paikan keskeistä asemaa osoittaa sinne johtanut Huovintie. Pirkkalan kylässä on säilynyt keskiaikaiseen kiltalaitokseen liittyviä paikannimiä, kuten Killanlähde ja Killankallio. Kyläkeskuksessa sijaitsee Hympin vanhan ratsutilan rakennusryhmä, joka koostuu

1800-luvulla rakennetusta päärakennuksesta ja neliömäisesti pihaa ympäröivistä hirsisistä talousrakennuksista. Viimeiset kalatokeet purettiin Kokemäenjoesta 1900-luvun alussa. Kulttuurimaiseman nykyasuun on vaikuttanut oleellisesti voimalapadon rakentaminen vuonna 1939, jolloin vedenpinta nousi padon yläpuolella. Lammaistenlahden arvokas kulttuurimaisema muodostuu Kokemäenjoen kapeikossa sijaitsevan kosken pohjoisrannalla olevan Pirilän kylän vanhasta asutuksesta, eteläpuolella olevista Huovintiestä, Torttilan ja Lammaisten kylän talonpoikaistaloista sekä kosken kahlinneesta voimalaitoksesta.

Satakunnan Museon kannanotto

Rakennettu kulttuuriympäristö ja maisema

Satakunnan Museo on tutustunut Datakeskuksen asemakaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelmaan, ja toteaa, että alueen kulttuuriperintöä ja maisemaa on selvitetty jo osayleiskaavaa varten, eikä museo näe, että uudelle maisemaselvitykselle olisi tarvetta tässä vaiheessa. Kaavaluonnosta varten tulisi kuitenkin kiinnittää huomiota aluetta ympäröivään kulttuuriympäristöön selostuksen vaikutustenarvioinnissa. Lisäksi asemakaavassa tulee huomioida jo osayleiskaavassa osoitetut aluevaraukset lännessä (EV, MT, M), jotka rajaavat teollisuusalueen maakunnallisesti merkittävältä maisema-alueelta, sekä ma-merkintä (maisemallisesti arvokas alue). Lisäksi tulisi laatia havainnekuvat siitä, miten suunniteltu datakeskus sijoittuisi ympäristöön, erityisesti suhteessa kulttuuriympäristöalueille.

Arkeologinen kulttuuriperintö

Suunnittelualueella on osayleiskaavaatyön yhteydessä toteutettu arkeologinen inventointi (*Yleiskaava- ja asemakaava-alueiden sekä YVA-alueen arkeologinen inventointi, Maanala Oy 2022*). Inventoinnissa alueelta tunnistettiin muinaismuistolain (295/1963) rauhoittama kiinteä muinaisjäänös, Pelkki -niminen rökkiöalue, joka on merkitty osayleiskaavaan sm-alueena (<https://www.kyppi.fi/to.aspx?id=112.1000045130>). Muinaisjäänös sijaitsee teollisuustoiminnalle varatulla alueella. Mikäli kohde asemakaavassakin sijoittuu muuttuvan maankäytön alueelle, on asemakaavoituksen aikana Museoviraston linjauksen mukaisesti järjestettävä muinaismuistolain 13§:n mukainen kajoamislupaneuvottelu, jossa käsitellään mahdollisen kajoamisen ehdot. Neuvottelu voidaan järjestää asemakaavaluonnoksen valmistuttua. Neuvottelumuistio liitetään kaava-aineistoihin.

Satakunnan Museolla ei ole muuta huomautettavaa Datakeskuksen asemakaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta.

Satakunnan Museo

Museonjohtaja Johanna Jakomaa

Arkeologi Leena Koivisto

Tutkija Sanna Kuusikari

Tiedoksi

Varsinais-Suomen ELY-keskus/kirjaamo/Päivi Valkama
Satakuntaliitto/kirjaamo/Susanna Roslöf, Daniel Nagy
Museovirasto/kirjaamo

Tämä asiakirja on hyväksytty sähköisesti Porin kaupungin asianhallintajärjestelmässä